

Rozwiązania zadań do sprawdzenia uczniowie VII LO w Zielonej Górze mogą przesłać na adres: jaws1952@wp.pl (e-mail musi być podpisany) lub przedłożyć do sprawdzenia w formie pisemnej

V. Dysocjacja elektrolityczna (jonowa) - zdania do samodzielnego rozwiązania

Tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie:

Kolor tła odzwierciedla charakterystyczną barwę substancji należy go traktować umownie (biały kolor tła oznacza bezbarwny roztwór)

	NH ₄ ⁺	Na ⁺	K ⁺	Mg ²⁺	Ca ²⁺	Ba ²⁺	Cr ³⁺	Mn ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Co ²⁺	Ni ²⁺	Cu ²⁺	Ag ⁺	Au ³⁺	Zn ²⁺	Cd ²⁺	Hg ²⁺	Al ³⁺	Sn ²⁺	Pb ²⁺	Bi ³⁺
OH ⁻	R	R	R	NR	TR	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
F ⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	TR	TR	NR	R	TR	NR	R	R	NR	TR	R	TR	R	NR	R
Cl ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	R	R	R	TR	R
Br ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	TR	R	R	TR	R
I ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	&&	R	R	&&	NR	TR	R	R	NR	R	TR	NR	NR
S ²⁻	R	R	R	&&	TR	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR
SO ₃ ²⁻	R	R	R	R	NR	NR	R	NR	NR	&&	NR	NR	&&	TR	NR	TR	TR	&&	&&	TR	NR	TR
SO ₄ ²⁻	R	R	R	R	TR	NR	R	R	R	R	R	R	R	TR	R	R	R	R	R	R	NR	R
NO ₂ ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	R	TR	&&	R	R	R	R	TR	R	NR
NO ₃ ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
PO ₄ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
CO ₃ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR
SiO ₃ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	&&	&&	&&	NR	NR	&&	NR	&&	NR	&&
MnO ₄ ²⁻	R	R	R	R	R	R	R	&&	&&	R	R	R	R	R	&&	R	R	&&	R	&&	R	R
CrO ₄ ²⁻	R	R	R	R	TR	NR	NR	NR	&&	R	NR	NR	R	NR	&&	TR	NR	TR	NR	NR	NR	NR
CH ₃ -COOH	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R

R - substancja dobrze rozpuszczalna (rozpuszczalność powyżej 1 g w 100 g wody)

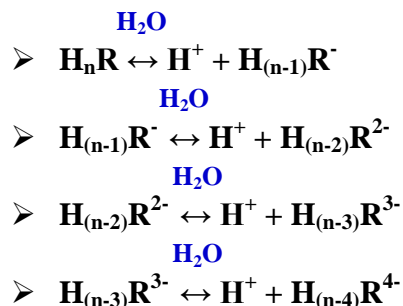
TR - substancja o niewielkiej rozpuszczalności, strąca się przy odpowiednim stężeniu roztworu (rozpuszczalność 0,1 - 1 g w 100 g wody)

NR - substancja praktycznie nierozpuszczalna, strąca się z rozcieńczonych roztworów (rozpuszczalność poniżej 0,1 g w 100 g wody)

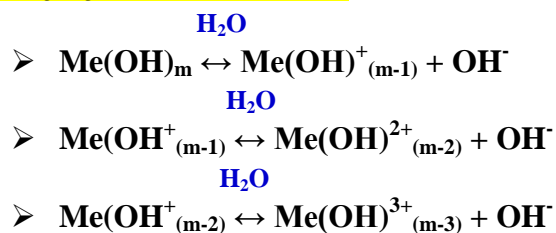
&& - zachodzą skomplikowane reakcje, lub substancja nie została otrzymana

Wskazówki:

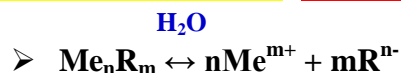
❖ **Dysocjacja kwasów: H_nR** ; wieloprotonowych (wielowodorowych) **przebiega stopniowo:**

❖ **Dysocjacja zasad: $Me(OH)_m$** ; wielowodorotlenkowych (wielowodorotlenowych) **przebiega stopniowo:**

❖ **Dysocjacja soli: Me_nR_m** ; **przebiega jednostopniowo:**

❖ **Dysocjacja wodorosoli:** $Me_n(H_kR)_m \leftrightarrow nMe^{m+} + mH_kR^{n-}$; $H_kR^{n-} \xrightarrow{H_2O} H^+ + H_{k-1}R^{(n+1)-}$

- ❖ **Dysocjacja hydroksosoli (wodorotlenosoli):** $\text{Me}_n(\text{OH})_k\text{R}_m \xleftrightarrow{\text{H}_2\text{O}} n\text{Me}(\text{OH})_k^{\text{m}+} + m\text{R}^{n-}; \quad \text{Me}(\text{OH})_k^{\text{m}+} \xleftrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{Me}(\text{OH})_{k-1}^{(\text{m}+1)+} + \text{OH}^-$
- $[\text{Cu}(\text{OH})]_2\text{CO}_3 \xleftrightarrow{\text{H}_2\text{O}} 2\text{Cu}(\text{OH})^+ + \text{CO}_3^{2-}; \quad \text{Cu}(\text{OH})^+ \xleftrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{Cu}^{2+} + \text{OH}^-$
- ❖ **Dysocjacja hydratów (soli uwodnionych):** $\text{Me}_n\text{R}_m \cdot k\text{H}_2\text{O} \leftrightarrow n\text{Me}^{\text{m}+} + m\text{R}^{n-} + k\text{H}_2\text{O}$
- $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O} \leftrightarrow 2\text{Na}^+ + \text{SO}_4^{2-} + 10\text{H}_2\text{O}$
- ❖ **Dysocjacja soli podwójnych:** $\text{Me}_n\text{R}_m \cdot \text{Me}'_n\text{R}'_m \leftrightarrow n\text{Me}^{\text{m}+} + n'\text{Me}'^{\text{m}'+} + m+m'\text{R}^{n-}$
- $(\text{NH}_4)_2\text{KPO}_4 \leftrightarrow 2\text{NH}_4^+ + \text{K}^+ + \text{PO}_4^{3-}$
- $\text{Pb}_2\text{Cl}_2\text{CO}_3 (\text{PbCl}_2 \cdot \text{PbCO}_3) \xleftrightarrow{\text{H}_2\text{O}} 2\text{Pb}^{2+} + 2\text{Cl}^- + \text{CO}_3^{2-}$

❖ **Uwaga ogólna** do poniższych zadań - nie ma substancji z omawianej grupy związków nierozpuszczalnych w wodzie (są praktycznie nierozpuszczalne) w związku z tym można zapisać równanie dysocjacji dla tych związków pomimo, że w tabeli rozpuszczalności wynika, że dany związek jest nierozpuszczalny.

- Zapisz równania dysocjacji elektrolitycznej następujących kwasów tlenowych i uszereguj jony wg ich wzrastającego stężenia w roztworze: H_3AsO_4 ; H_3BO_3 ; HClO ; H_2CO_3 ; HClO_4 ; HClO_2 ; HClO_4 ; H_2CrO_4 ; $\text{H}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$; HIO_3 ; HMnO_4 ; H_5IO_6 ; HNO_2 ; HNO_3 ; H_3PO_4 ; $\text{H}_4\text{P}_2\text{O}_7$; HPO_3 ; H_2PHO_3 ; H_2SO_4 ; H_2SO_3 ; H_2SO_2 ; $\text{H}_2\text{S}_2\text{O}_8$; H_2SO_5 ; $\text{H}_2\text{S}_2\text{O}_3$; H_2SiO_3 ; H_4SiO_4 ; H_6TeO_6
- Zapisz równania dysocjacji elektrolitycznej następujących kwasów beztlenowych i uszereguj jony wg wzrastającego ich stężenia w roztworze: HF ; HCl ; HBr ; HI ; H_2S ; H_2Se ; H_2Te ; HCN .
- Zapisz równania dysocjacji elektrolitycznej następujących wodorotlenków i uszereguj jony wg wzrastającego ich stężenia w roztworze: NaOH ; $\text{Ca}(\text{OH})_2$; $\text{Ba}(\text{OH})_2$; $\text{Fe}(\text{OH})_3$; $\text{Fe}(\text{OH})_2$; $\text{Cr}(\text{OH})_3$; $\text{Mn}(\text{OH})_4$; $\text{NH}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$; $\text{Al}(\text{OH})_3$

4. Zapisz równania dysocjacji po stopieniu soli lub zapisz, że sól ulega rozkładowi:

NaHCO_3 ; NaCl ; NaBr ; PbCl_2 ; RbNO_3 ; ZnSO_4 ; KMnO_4 ; $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$; K_2CrO_4 ;
 AlPO_4 ; $(\text{NH}_4)\text{CO}_3$; NH_4Cl

5. Zapisz równania dysocjacji elektrolitycznej soli w roztworach wodnych i uszereguj jony wg wzrastającego ich stężenia

w roztworze: $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$; $\text{Al}(\text{OH})_2\text{Cl}$; $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$; $\text{NaCr}(\text{SO}_4)_2 \cdot 12\text{H}_2\text{O}$; $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$; NaHSO_4 ;
 $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$; $(\text{NH}_4)\text{Fe}(\text{SO}_4)_2 \cdot 12\text{H}_2\text{O}$; KMnO_4 ; $(\text{NH}_4)_2\text{Cr}_2\text{O}_7$; K_2MnO_4 ; AlCl_3 ; K_3PO_4 ; $\text{NH}_4\text{K}_2\text{PO}_4$;
 $\text{Al}(\text{NO}_3)_3$; $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$; FeSO_4 .

6. W 100g wody rozpuszczono 5g chloru glinu i 5 g chlorku żelaza(III). W którym jest się większe stężenie anionów chlorkowych?

(odp. w roztworze chlorku glinu: 0,1136mola, w roztworze chlorku żelaza 0,093mola).

7. W tej samej objętości wody rozpuszczono po 10g dichromianu(VI) potasu i chromianu(VI) potasu. W którym roztworze jest mniejsze stężenie kationów potasowych? (odp. w roztworze dichromianu 0,068mola, w roztworze chromianu 0,103mola).

8. Podaj wzory sumaryczne związków chemicznych, które w roztworze wodnym dysocjują na następujące jony:

a) Ca^{2+} ; H^+ ; PO_4^{3-} ; b) Ca^{2+} ; OH^- ; Br^- ; c) K^+ ; $[\text{Al}(\text{OH})_6]^{3-}$; d) Na^+ ; H^+ ; HPO_4^{2-} ; PO_4^{3-} ; e) Al^{3+} ; SO_4^{2-} .

9. Do wody wprowadzono następujące substancje: H_2O_2 ; NaH ; NH_3 ; N_2O_5 ; HI ; SiH_4 ; BeO ; Mg ; H_2Te ; Cl_2 ; CO_2 ; CO ; SiO_2 ; Na_2SiO_3 ; K_2CO_3 ; $\text{CH}_3\text{COO}(\text{NH}_4)$; CaO ; Które roztwory w/w substancji będą miały: - odczyn obojętny, - zasadowy, - odczyn kwasowy?

10. Jodek, wodorek i tlenek potasu są związkami jonowymi, kryształy tworzą kationy potasu oraz aniony: I^- , H^- i O^{2-} . Jeżeli wszystkie próbki w/w związków mają po 10g, to w której próbce znajduje się największa liczba wszystkich jonów?

(odp. KH - 0,5mola, K_2O - 0,32mola, KI - 0,12 mola).

11. Roztwór zawiera masowo: 10% KBr ; 10% KI ; 10% NaBr . Uszereguj jony wg wzrastającego ich stężenia w roztworze

(odp. $\text{I}^- < \text{Na}^+ < \text{K}^+ < \text{Br}^-$)